

De wintervergadering van de Nederlandse Vereniging voor Audiologie zal plaatsvinden op
Vrijdag 1 februari 2002

Plaats Beatrixgebouw, Jaarbeurs-congrescentrum, Utrecht

Bereikbaarheid De Jaarbeurs ligt tegen het centraal station van Utrecht aangebouwd en is van daaruit bereikbaar met een overdekte wandeling van 5 minuten. Als u met de auto komt, dan volgt u de borden "Jaarbeurs" (zwart op witte achtergrond). Er is gelegenheid tot betaald parkeren.

Programma

Thema: Ontwikkelingen rond indicatiestelling voor SH en ESM onderwijs en leerlinggebonden financiering

- 9.30-uur Ontvangst met koffie/thee
- 10.00- Ontwikkelingen binnen de Leerling Gebonden Financiering (LGF)
K. Joustra
- 10.30- Criteria voor indicatiestelling
J.H. Wuite-Wiegman
- 11.00- koffie/thee
- 11.30- Ontwikkelingen met betrekking tot de Regionale Expertise Centra; een rugzak vol ... ?
J.P.J.M. Hagens
- 12.00- Ambulante dienstverlening – consequenties in de nieuwe school
J.G.G. Spanhoff
- 12.30- Lunch (op eigen gelegenheid)

Thema: Ervaringen met Cochleaire Implantatie bij kinderen

- 14.00- Naar een objectieve afregeling van het cochleaire implantaat: neurale respons telemetrie (NRT)
K. Willeboer, J.E. van Dijk en G.F. Smoorenburg
- 14.30- Auditory Phoneme Evaluation (APE)
K. Daemers, G. De Ceulaer, C. De Beukelaer, M. Yperman en P. Govaerts
- 15.00- koffie/thee
- 15.30- Logopedische en audiologische aspecten van de begeleiding van dove kinderen met een cochleair implantaat in het regulier onderwijs
B. Maas, A. Vermeulen en M.C. Langereis
- 16.00- Logopedische en audiologische aspecten van de begeleiding van dove kinderen met een cochleair implantaat in het regulier onderwijs - Praktijkervaringen
B. Maas, A. Vermeulen en M.C. Langereis
- 16.30 Sluiting

Mededelingen van het bestuur

Gebruikelijk is de voorjaarsvergadering van de NVA opgenomen in de vergadering van de Nederlandse Vereniging voor KNO-heelkunde. Het komende voorjaar belegt de KNO-vereniging op feestelijke wijze haar 200ste vergadering. Het bestuur van de KNO-vereniging wil bij deze gelegenheid alle onderdelen van de KNO-heelkunde inclusief de audiologie presenteren. Dit betekent dat per deelgebied anderhalf uur beschikbaar is. In het voorlopige programma heeft de audiologie een plaats gekregen op vrijdagochtend 12 april. Het audiologie deel in de feestelijke KNO-vergadering zal open zijn voor alle leden van de NVA. De rest van de vergadering is echter voorbehouden aan de leden van de KNO-vereniging.

Samenvattingen van de voordrachten

Ontwikkelingen binnen de Leerling Gebonden Financiering (LGF)

K. Joustra, Drachten

In deze inleiding wil ik ingaan op veranderingen in het management van de school onder invloed van Leerling Gebonden Financiering. In de eerste plaats de structuurverandering om in het onderwijs te verschuiven van aanbod gericht onderwijs naar vraag gestuurd onderwijs om met name tegemoet te komen aan: thuisnabij onderwijs voor ieders kind, kwalitatief hoog onderwijs voor ieder kind, vergrootte invloed van ouders op het leertraject van hun kind, en onafhankelijke keuzemogelijkheden voor de ouders. Centraal punt in genoemde veranderingen is de hoge prioriteit voor kwaliteitsbeleid. In ieder modern schoolplan wordt een hoofdstuk geweid aan kwaliteitsmanagement. Dit heeft weer verder invloed op het management van de school. Daarnaast is er groeiende aandacht voor de ontwikkeling van expertise; zeker als de doelgroep mede onder invloed van het bovenstaande krimpt. Vandaar de ontwikkeling van Regionale Expertise Centra. Vergeleken met de traditionele school is in de wetgeving WEC een bredere taak weggelegd voor de Regionale Expertise Centra. Ik ga kort even in op die taken; andere sprekers komen uitvoerig op onderdelen terug. Ik zal eindigen met een korte samenvatting van het LGF-traject eerste fase.

Criteria voor indicatiestelling

J.H. Wuite-Wiegman, Burgemeester de Wilde school, Schagen, awuitehwh@cs.com

Een commissie van indicatiestelling beoordeelt op grond van landelijke criteria of een kind in aanmerking komt voor leerlinggebonden financiering.

In deze bijdrage wordt een kort overzicht gegeven van de laatste ontwikkelingen m.b.t. de landelijke criteria en van de procedure en het protocol indicatiestelling.

Vervolgens wordt de opbouw van de criteria toegelicht en worden een aantal knelpunten besproken. De onderbouwing vanuit de zorgsector en vanuit het onderwijs bij de indicatiestelling neemt een essentiële plaats in.

Ontwikkelingen met betrekking tot de Regionale Expertise Centra; een rugzak vol ... ?

J.P.J.M. Hagens, Instituut voor Doven, Sint-Michielsgestel, j.hagens@ivd.nl

De invoering van Leerlinggebonden Financiering in het speciaal onderwijs gaat gepaard met het ontstaan van Regionale Expertisecentra als bundeling van scholen voor speciaal onderwijs. Ingegaan zal worden op de regelgeving en op de taakstelling van REC's in relatie tot verwijzers, instellingen, scholen voor speciaal onderwijs en scholen voor regulier onderwijs. Speciaal zal aandacht geschonken worden aan mogelijkheden voor REC's op het gebied van procestechologie.

Ambulante dienstverlening – consequenties in de nieuwe school

J.G.G. Spanhoff, Nijmegen

Geen ambulante begeleiding meer, maar ambulante dienstverlening. Veel maatschappelijke trends beïnvloeden het leren en het denken over het leren. Geen aanbod, maar vraaggericht werken; van collectief naar individueel; van centraal naar decentraal; van probleemgericht naar oplossingsgericht;

van publieke naar "private" financiering. Ook het leren voltrekt zich op nieuwe manieren, bijvoorbeeld van sturing naar zelfsturing en coaching, van volgen naar initiatief nemen.

Hoe wordt nu de plaats van de ambulante dienstverlening in deze nieuwe ontwikkeling? Wordt de ambulante dienstverlener een ondernemer met een eigen budget die de markt moet gaan veroveren? Wat wordt zijn of haar plaats in het regionaal expertisecentrum? Ligt er een spanningsveld tussen missie en product en zijn de ouders daarin nog/juist partners?

Naar een objectieve afregeling van het cochleaire implantaat: neurale respons telemetrie (NRT)

K. Willeboer, J.E. van Dijk en G.F. Smoorenburg, afdeling KNO, Universitair Medisch Centrum Utrecht, k.willeboer@kmb.azu.nl

De conventionele afregeling van het cochleaire implantaat is gebaseerd op subjectieve responsies van de patiënt, te weten de drempel van geluidswaarneming (T-level) en het maximale comfortabele luidheidsniveau (C-level) gemeten per elektrode. Voor veel mensen, met name voor jonge kinderen, is deze procedure moeilijk en tijdrovend. In dit onderzoek is uitgegaan van een afregeling op basis van de electrically evoked compound action potential (ECAP). De kwaliteit ervan is gemeten met een CVC test. Bij 27 postlinguaal dove volwassenen, met minstens 3 maanden ervaring met de conventionele afregeling, zijn ECAPs gemeten door middel van neurale respons telemetrie (NRT). De correlatie tussen ECAP drempels en conventionele T-levels is zwak ($r = 0,64$), maar de correlatie tussen de hellingen van beide drempelcurven is bevredigend ($r = 0,82$). De correlatie tussen ECAP drempels en C-levels, zowel voor absolute waarden als voor hellingen van curven, is slecht ($r = 0,39$ resp. $0,36$). Het uitgangspunt van de ECAP-gebaseerde afregeling is het profiel van de ECAP drempels over de gehele elektrode array. Verlaging van dit profiel tot het niveau van geluidswaarneming (getest met live spraak) geven de nieuwe T-levels (NT), en verhoging tot een aangenaam luid niveau van de live spraak geven de nieuwe C-levels (NC). NT blijken ver onder de conventionele T-levels te liggen en de NC iets boven conventionele C-levels, waardoor het dynamisch bereik sterk vergroot wordt. De resultaten op de CVC test laten na een vrijwillige gebruiksduur van de ECAP gebaseerde afregeling van twee weken een gemiddelde afname in score van 7% ten opzichte van het conventionele programma zien. Subjectief wordt het programma als scherp ervaren, echter eenderde van de deelnemers kiest ervoor het programma te blijven gebruiken na het einde van de testperiode.

Auditory Phoneme Evaluation (APE)

K. Daemers, G. De Ceulaer, C. De Beukelaer, M. Yperman en P. Govaerts, Universitaire Dienst N.K.O., A.Z. Sint-Augustinus, Wilrijk-Antwerpen, België, kristin.daemers@gvagroup.be

De APE* is een testbatterij waarbij fonemen als stimuli gebruikt worden. Er zijn tests op 3 niveaus: detectie, discriminatie en gesloten set identificatie. De redenen waarom er geopteerd werd voor fonemen en niet voor complexer spraakmateriaal, zijn meervoudig.

Eerst en vooral beïnvloeden de talige capaciteiten van de proefpersoon de scores op fonementests slechts in zeer geringe mate. Dit maakt dat de APE een geschikt instrument is om het supraliminaire gehoor van jonge kinderen te testen, à la limite kan de APE ook van anderstaligen worden afgenomen. De fonemen detectietest alsook de fonemen discriminatietests zijn bruikbaar vanaf de leeftijd van 7 maanden. De meerkeuze fonemen identificatietests worden haalbaar vanaf 2 jaar; hierbij wordt elke klank voorgesteld door een tekening van een geluidmakend voorwerp of een situatie (onomatopeeëntests) of een foto van een articulatiestand (mondbeeldentests).

Een ander voordeel van fonementests is dat ze toelaten het gehoor op analytische wijze te testen. De kenmerken van de fonemen zijn immers perfect gekend. Sneller dan bij woorden- en zinnentests wordt het voor de onderzoeker duidelijk welke klankeigenschappen al dan niet gepercipieerd worden. Normatieve gegevens, resultaten bij kinderen en volwassenen met conventionele hoorapparaten en cochleaire implants en het gebruik van de APE binnen het CI-programma (selectie, fitting en evaluatie) komen aan bod tijdens de voordracht.

* De test en het illustratief materiaal zijn verkrijgbaar op CD-rom (www.melakos.net).

Logopedische en audiologische aspecten van de begeleiding van dove kinderen met een cochleair implantaat in het regulier onderwijs

B. Maas^a, A. Vermeulen^a en M.C. Langereis^b,

^a Instituut voor Doven, Sint-Michielsgestel

^b UMC, Utrecht

De werkgroep Cochleaire Implantatie UMC Utrecht-Effatha en het Cochleaire Implant Centre Nijmegen/Sint-Michielsgestel begeleiden samen 225 kinderen met een cochleair implantaat. Deze kinderen volgen onderwijs in diverse settings. Vanaf ongeveer twee jaar na het moment van implantatie wijzigt de onderwijssetting frequent ten gevolge van veranderingen in de competenties van de kinderen. Duidelijk is dat de auditieve spraakperceptie en de ontwikkeling van gesproken taal toenemen. Echter, ook sociale-emotionele aspecten veranderen, wellicht onder invloed van de eerder genoemde.

Van de prelinguaal dove kinderen die begin dit jaar begeleid werden volgt 57% onderwijs voor doven waarvan 11 % eentalig oraal onderwijs, 36% tweetalig en 10% onderwijs in de Nederlandse Gebarentaal. 19% volgt onderwijs voor slechthorenden en 20% is (zonder tolk) volledig geïntegreerd in het regulier onderwijs. Voor implantatie was dat 3%. Bijna de helft van de kinderen volgt dus onderwijs dat niet speciaal voor doven is. Vanuit oraal dovenonderwijs en in mindere mate vanuit dovenonderwijs op basis van totale communicatie zijn kinderen overgeplaatst naar het regulier onderwijs of het speciaal onderwijs voor slechthorende kinderen.

Geluidswaarneming (of de mate van gehoorverlies) is niet het enige en zeker niet het belangrijkste criterium voor plaatsing van dove kinderen in het slechthorenden of reguliere onderwijs. Wel is het zo dat door middel van cochleaire implantatie de auditieve mogelijkheden van een groep kinderen dermate toenemen dat deze integratie veel beter mogelijk is. Het gebruik van het implantaat staat mede ten dienste van de schoolse ontwikkeling van de kinderen. Welke audiologische en logopedische aspecten van een CI zijn van belang voor de didactiek?

Er zijn grote verschillen tussen de mogelijkheden en beperkingen van het gebruik van CI in het dovenonderwijs en in een reguliere setting. De eisen die een reguliere setting stelt, de beperkingen die ze heeft en de mogelijkheden die ze biedt aan het kind met CI, zullen worden besproken en aan de hand van videobeelden worden geïllustreerd.

Aspecten die daarbij ook aan de orde komen zijn:

Leeftijd van de kinderen bij CI

Medisch/Technologische ontwikkelingen

Bijeenkomsten op Audiologisch Gebied (vanaf januari 2002)

2002

Feb 1	NVA-wintervergadering
Feb 27 – Maart 2	Jaarvergadering Deutsche Gesellschaft für Audiologie, Zürich, (website: http://www.dga.uni-oldenburg.de)
Maart 10-14	VII International Tinnitus Seminar, Fremantle, Western Australia, (website: http://www.tinnitus.com.au)
Maart 18-21	XXVI International Congress of Audiology, Melbourne, Australia, email: conforg@ozemail.com.au www.conferenceorganisers.com.au
April 10-12	200 ^{ste} KNO-vergadering, RAI, Amsterdam
April 12	NVA-voorjaarsvergadering als onderdeel van de 200 ^{ste} KNO-vergadering
April 12	Dag der Akoepedie
April 18-21	14th Convention of the Am. Academy of Audiology, Philadelphia, Pennsylvania USA, (website: http://www.audiology.org/convention/2002/)
Mei 30 - Juni 1	2nd International Conference on Newborn Hearing Screening, Diagnosis and Intervention, Milan, Italy, (website: www.biomed.polimi.it/NHS2002/)
Juli 8-11	Ninth International Congress on Sound and Vibration, Orlando (FI) (website: www.mmae.engr.ucf.edu/icsv9)
Sep 4-6	7th International Cochlear Implant Conference, Manchester, England, (website: www.meeting.co.uk/cochlear/)
Sep 16-20	Forum Acousticum, Sevilla 2002, Spain.

- Sep 27 (website: www.cica.es/aliens/forum2002)
NVA-najaarsvergadering
Okt 10-12 47. Internationaler Hörgeräte-Akustiker Kongress, Leipzig,
(website: www.uha.de/news/body_body_news.htm)
Okt 11-14 8th International Congress of Peadiatric Otorhinolaryngology, Oxford, England, (website:
www.espo-euro.org)
- 2003
Juni 29 – Juli 3 8th International Congress on Noise as a Public Health Problem, Rotterdam, (website:
www.icben.roq/t_congress.htm)

Aanmelding voor het lidmaatschap van de NVA

Een aanmeldingsformulier voor het lidmaatschap van de Nederlandse Vereniging voor Audiologie is te vinden op de internetpagina van de vereniging (www.ned-ver-audiologie.nl).